



de natuurlijke kennisbron

Biologische voeding op kinderdagverblijven

Een inventarisatie

*Drs. Maaïke van Apeldoorn
Dr.ir. Lucy van de Vijver*

LOUIS BOLK
I N S T I T U U T

© 2012 Louis Bolk Instituut
Biologische voeding op kinderdagverblijven –
een inventarisatie
Drs. Maaïke van Apeldoorn,
Dr. Ir. Lucy van de Vijver
Rapportnummer 2012-031 GV

www.louisbolk.nl

Voorwoord

Nederland telt een aantal kinderdagverblijven die duidelijk kiezen voor biologische producten voor de kinderen. De bereidwilligheid van de eigenaren/pedagogisch medewerkers van deze kinderdagverblijven om hun ervaring hieromtrent met ons te delen heeft gezorgd dat wij dit vooronderzoek konden doen. Wij willen hen dan ook hartelijk hiervoor danken.

Inhoud

Samenvatting	7
Summary	9
1 Inleiding en achtergrond	11
2 Vraagstelling en onderzoeksdoel	13
3 Onderzoeksopzet	15
4 Resultaten	17
5 Discussie	23
6 Conclusie	25
7 Aanbevelingen	27
8 Literatuur	29
Bijlage 1: Vragenlijst	31
Bijlage 2: Vragenlijst resultaten	43

Samenvatting

In dit onderzoek is een inventarisatie gemaakt van verschillende kinderdagverblijven die biologische voeding aanbieden. Het doel was om meer inzicht te krijgen in de ervaring van medewerkers met het aanbieden van biologische voeding op kinderdagverblijven, hetgeen ons input kan verschaffen voor toekomstig vervolgonderzoek gericht op de invloed van biologische voeding op de weerstand van kinderen. In totaal hebben 17 kinderdagverblijven meegewerkt aan dit onderzoek en een online vragenlijst ingevuld.

Bij de meeste kinderdagverblijven maakt het aanbieden van biologische voeding onderdeel uit van een bredere visie op natuur, milieu en gezondheid. Er wordt gedacht dat biologische voeding gezonder is dan reguliere voeding, maar dit is nog moeilijk aantoonbaar. Uit het onderzoek bleek wel dat de meeste kinderen de biologische voeding goed accepteren en ook de ouders hier positief tegenover staan. Er is een ruime keuze aan producten die goed verkrijgbaar zijn. Het merendeel van de kinderdagverblijven voelt zich dan ook niet beperkt in de producten die zij de kinderen kunnen aanbieden.

De resultaten uit dit onderzoek bieden een goede basis voor vervolgonderzoek.

Summary

In this research we have made an inventory of different child care centres that offer organic nutrition. The aim was to get more insight in the experience of employees on this topic, which can provide us with input for future research aimed at the influence of organic nutrition on the natural resistance of children. In total 17 child care centres have co-operated and have completed an online questionnaire.

At most child care centres the organic nutrition is part of a broader vision on nature, environment and health. Overall, organic nutrition is thought to be healthier than regular nutrition, but this is hard to prove. The research does show that most children accept the organic nutrition very well and that parents have a positive attitude towards the concept. There is a broad choice in products that are also widely available, so the centres don't feel restricted in the products they can offer the children.

The results from this research are a good starting point for future research.

1 Inleiding en achtergrond

Het Louis Bolk Instituut heeft in 2009/2010 een studie uitgevoerd naar de persoonlijke ervaringen van consumenten over de bemerkte gezondheidseffecten van biologische voeding. Een opvallend resultaat was het positieve effect van biologische producten op de weerstand, dat door ruim de helft van de deelnemers werd beschreven (van de Vijver, 2012). Ze gaven aan minder vaak ziek te zijn, en in geval van ziekte sneller te herstellen. Ook uit ander onderzoek, onder andere bij kippen, werd een effect van biologische voeding op het immuunsysteem gevonden (Huber, 2010). Deze studies vormden de aanleiding tot het opzetten van een vervolgonderzoek naar de effecten van biologische voeding op algemene weerstand.

Voor het bestuderen van algemene weerstand zijn kinderen een interessante onderzoeksgroep. Bij hen is het afweersysteem nog volop in ontwikkeling. Ze worden veel blootgesteld aan invloeden van buitenaf, waardoor ze gevoelig zijn voor ziektes. De hypothese is dat een goed werkend afweersysteem bij jonge kinderen de kans op virale en bacteriële infecties verkleint en leidt tot een sneller herstel als het kind toch ziek wordt.

Op termijn willen we dit graag onderzoeken door middel van een interventiestudie. Voordat echter met het ontwerpen van een interventiestudie begonnen kan worden, is vooronderzoek nodig waarin de haalbaarheid en de logistiek rond een dergelijke interventie wordt bestudeerd. Verschillende kinderdagverblijven, die biologische voeding aanbieden aan kinderen tussen de twee en vier jaar, zijn benaderd om na te gaan wat de ervaring van de kinderdagverblijven met biologische voeding is. Dit vooronderzoek is bedoeld als inventarisatie en beschrijving van de huidige situatie, hetgeen ons input kan verschaffen voor een toekomstig vervolgonderzoek.

2 Vraagstelling en onderzoeksdoel

Het doel van dit onderzoek was om meer inzicht te krijgen in de ervaring van medewerkers met het aanbieden van biologische voeding op kinderdagverblijven

De vraagstelling die we daarbij hadden was:

- Hoe gaat het aanbieden van biologische voeding in de praktijk?
- Zijn er logistieke of andere zaken waarmee rekening gehouden moet worden?
- Hoe staan ouders tegenover het aanbieden van biologische voeding?
- Merken medewerkers van de kinderdagverblijven iets aan de kinderen op het gebied van gedrag of gezondheid?

3 Onderzoeksopzet

Het onderzoek was beschrijvend van aard en bracht de huidige situatie in kaart. De inventarisatie bestond uit 3 stappen:

1. Zoeken van kinderdagverblijven die biologische voeding aanbieden;
2. Persoonlijk interview bij enkele kinderdagverblijven;
3. Invullen van een online vragenlijst door alle kinderdagverblijven, samengesteld aan de hand van de interviews.

Door de combinatie van persoonlijke interviews en het invullen van de online vragenlijsten was het onderzoek deels kwalitatief en deels kwantitatief van aard.

Via internet werd gestart met het zoeken naar kinderdagverblijven die biologische voeding aanbieden. Er is gezocht in heel Nederland waarbij alle type kinderdagverblijven, van grote ketens tot kleine zelfstandige kinderdagverblijven, zijn meegenomen. Er werden 27 kinderdagverblijven gevonden die, volgens de website, biologische voeding aanbieden. Deze kinderdagverblijven zijn telefonisch en/of via de e-mail benaderd, waaruit bleek dat ze inderdaad allemaal geheel of gedeeltelijk biologische voeding aanbieden.

Als methode voor de dataverzameling is gekozen voor het maken van een online vragenlijst in het programma MWM2. Voorafgaand zijn drie kinderdagverblijven benaderd voor een uitgebreid persoonlijk interview. Deze interviews vormde de basis voor de online vragenlijst. De drie kinderdagverblijven zijn willekeurig gekozen uit de lijst met beschikbare verblijven, met wel als voorwaarde dat ze allemaal volledig biologische voeding aanbieden. Het interview was niet gestructureerd. Aan de hand van de uitgangsvragen kon de geïnterviewde zijn mening geven. Hierop werd doorgevraagd indien relevante punten in het antwoord naar boven kwamen.

De online vragenlijst bestond uit 37 meerkeuzevragen, met altijd de mogelijkheid tot een open antwoord. De vragen waren verdeeld in zes onderdelen. Na drie inleidende vragen ging het eerste onderdeel over de visie op (biologische) voeding. Het tweede deel bracht in kaart welke producten worden aangeboden aan de kinderen en het derde deel ging over logistieke en praktische zaken. Het vierde deel van de vragenlijst ging over de verwachte gezondheid van biologische producten bij kinderen. In het vijfde onderdeel werd gevraagd naar de eigen overtuigingen van de respondenten op het gebied van biologische voeding en het laatste deel behandelde de organisatie en de wijk waar het kinderdagverblijf is gevestigd.

De link naar de vragenlijst is op 12 maart 2012 via de e-mail verstuurd naar alle kinderdagverblijven die hadden aangegeven te willen meewerken (N=17). Zij hadden tot 21 april 2012 de tijd om deze in te vullen. Na 11 dagen is een reminder gestuurd naar degenen die de lijst nog niet hadden ingevuld. Om de verwerking van de antwoorden van de interviews te kunnen combineren met de antwoorden van de overige kinderdagverblijven zijn de drie persoonlijke interviews achteraf ook verwerkt in MWM2, op basis van de antwoorden die zijn gegeven. Eventueel is nog aanvullende informatie gevraagd via de e-mail voor vragen die niet of anders zijn gesteld tijdens het interview maar wel in de vragenlijst zijn opgenomen. De resultaten van het onderzoek zijn weergegeven in frequenties en percentages.

4 Resultaten

Via de zoektocht op internet zijn in totaal 27 kinderdagverblijven gevonden die voornamelijk biologische voeding aanbieden. Deze kinderdagverblijven zijn allemaal benaderd voor het invullen van de online vragenlijst. Hiervan hebben er 17 meegewerkt aan het onderzoek en de vragenlijst ingevuld. Op basis van deze gegevens wordt hieronder een beschrijving gegeven van de gevonden resultaten. De resultaten worden weergegeven in afgeronde percentages.

Algemene informatie

Van alle respondenten is 82% (mede)eigenaar van het verblijf, 18% leidinggevende en 12% pedagogisch medewerker, sommigen hebben een dubbele functie. Het merendeel van de respondenten staat zelf ook regelmatig (47%) of af en toe (35%) op een groep als pedagogisch medewerker, 18% doet dit niet. Iets meer dan 50% is al sinds de opening werkzaam bij de organisatie, 12% minder dan een jaar. Eén verblijf is nog niet geopend, maar heeft wel ingevuld wat het streven is.

Visie op biologische voeding

Ruim 60% van de kinderdagverblijven gebruikt al biologische voeding sinds de opening van de opvang. In twee gevallen is dit al zo'n 20 jaar. Het verblijf dat nog niet is geopend streeft er naar meteen te starten met het aanbieden van biologische voeding. Van de overige verblijven gebruikt 12% al 5 tot 10 jaar biologische voeding, 6% 2 tot 5 jaar en nog eens 12% biedt nu 1 tot 2 jaar biologische voeding aan.

Van alle verblijven biedt bijna de helft enkel biologische producten aan, de andere helft biedt 75% tot 100% van de producten biologisch aan. Voor een kleine 6% geldt dat 50% tot 75% van de aangeboden voeding biologisch is. Zij geven aan dat uitsluitend biologische voeding niet praktisch en/of moeilijk te krijgen is.

De redenen voor het aanbieden van biologische voeding lopen uiteen. In veel gevallen ligt de focus niet alleen op de voeding, maar gaat het om een complete (pedagogische) visie. Biologische voeding is daar een onderdeel van. In dit kader zegt 82% respect voor natuur & milieu belangrijk te vinden en is het in 29% van de gevallen onderdeel van een antroposofische visie. Het merendeel (77%) denkt dat biologische voeding gezonder is voor de kinderen, 59% vindt dat kinderen het beste verdienen en biologische voeding daarbij hoort. Bijna de helft van de respondenten zegt dat het beter smaakt en dat ze zich, door het aanbieden van biologische voeding, willen onderscheiden van andere kinderdagverblijven. Bij 12% van de kinderdagverblijven was er specifiek vraag naar vanuit de ouders/verzorgers.

Van de respondenten antwoordt iedereen dat het merendeel van de ouders positief staat tegenover het gebruik van biologische voeding en bij 35% kiezen de ouders ook speciaal daarvoor dit kinderdagverblijf. Volgens 88% krijgt een deel van de kinderen thuis ook (regelmatig) biologische voeding. Op één verblijf zijn er zelfs mensen die voorheen niet

biologisch aten, maar eraan gewend zijn geraakt en het nu thuis voortzetten. Volgens 6% krijgen de kinderen thuis geen of weinig biologische voeding en nog eens 6% weet dit niet.

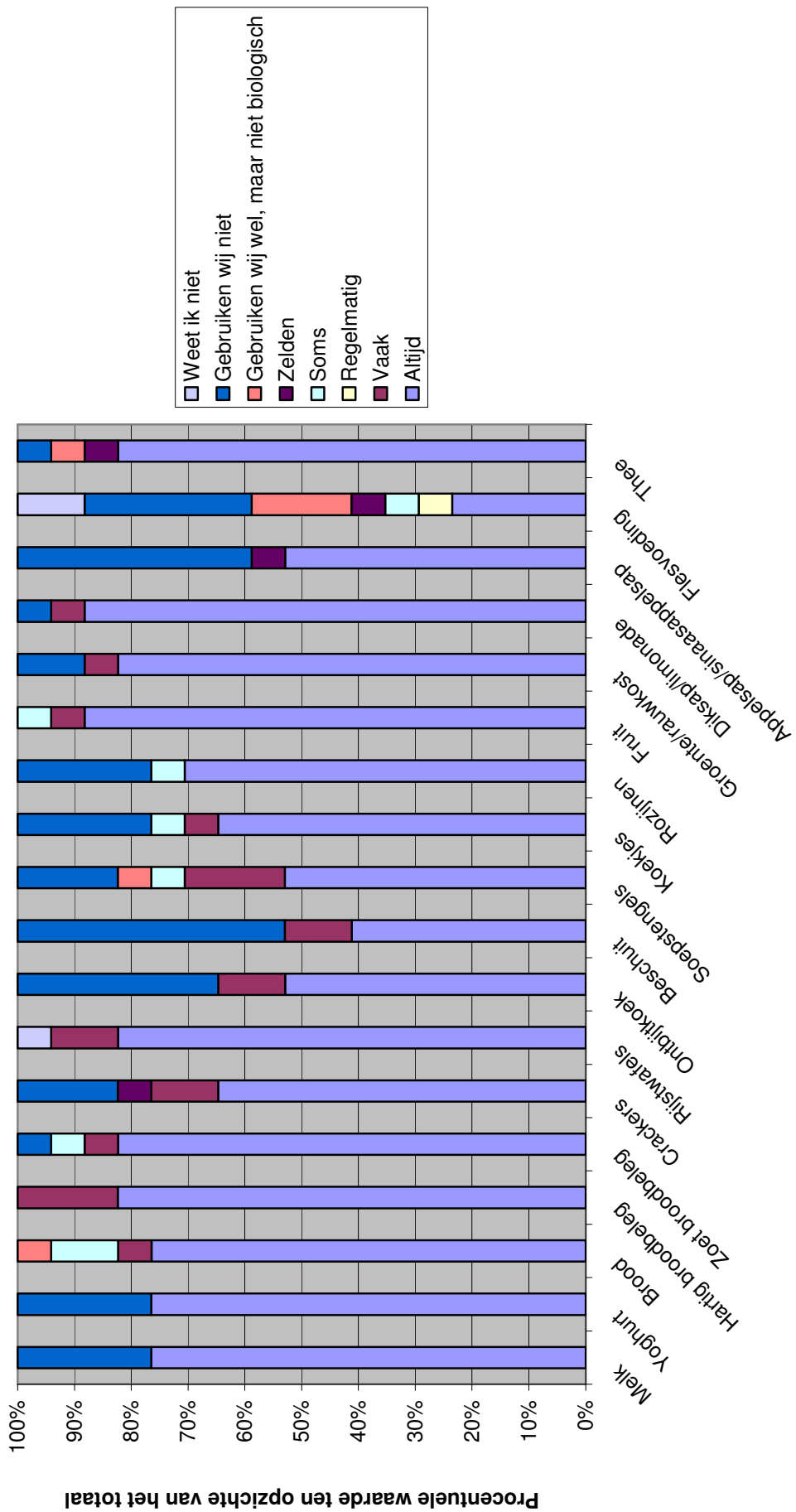
Producten en gezondheid

Vanuit een bredere visie op voeding/gezondheid, duurzaamheid en respect voor natuur & milieu hebben bijna alle verblijven extra aandachtspunten wat betreft voeding. Meer dan de helft eet suikervrij of probeert het gebruik van suiker zoveel mogelijk te beperken. Ook de consumptie van vis en/of vlees is gering. Op één verblijf worden zelfs helemaal geen dierlijke producten gegeten. Verder worden er weinig melkproducten gebruikt en geven twee verblijven aan zoutloos te eten. Eén verblijf koopt ook streekgebonden voeding en een ander Fair Trade producten.

In grafiek 1 is te zien welke producten biologisch, of in sommige gevallen biologisch-dynamisch, worden aangeboden. Zoals de grafiek laat zien worden verreweg de meeste producten biologisch (dynamisch) aangeboden. Naast de producten uit de grafiek biedt 71% van de kinderdagverblijven soms nog extra producten biologisch aan waaronder aardappelen, pasta, rijst, tofu, vis, vlees, meel, pap, soep, peulvruchten, bouillonblokjes, kruiden, boter, eieren, noten en potjes babyvoeding. Eén van de kinderdagverblijven biedt tijdens de lunch standaard een gestoomde warme maaltijd aan, omdat ze denken dat dit gezonder is dan brood. Hoewel de producten zelf en soms de smaak en/of textuur af kunnen wijken van de producten die je tegenkomt bij een reguliere supermarkt geeft 94% van de respondenten aan dat de kinderen vrijwel alles eten (6% weet het niet). Voor bijna alle kinderen ging dat al vanaf het begin zonder problemen, 13% geeft aan dat de kinderen er wel even aan moesten wennen.

Aan alle respondenten is ook gevraagd of ze (gezondheids)effecten van de biologische voeding bij de kinderen bemerken. Ruim de helft van de respondenten valt niets op of valt wel dingen op, maar weet niet of dat komt door de biologische voeding. Nog eens 29% weet het niet. Een klein percentage (12%) vindt dat de kinderen rustiger zijn of gezonder/minder snel ziek. Uit de antwoorden blijkt verder dat men het lastig vindt om hier een eenduidig antwoord op te geven. Ze zien de biologische voeding als onderdeel van een bredere visie waarbij ook andere factoren een rol spelen zoals rust, respect voor het eten, inrichting, veel naar buiten gaan, duurzaamheid etc. Het gaat om de totale benaderingswijze van voeding, omgeving en de manier van omgaan met de kinderen.

Grafiek 1: Producten die biologisch (dynamisch) worden aangeboden



Logistieke en praktische zaken

Ruim 80% van de respondenten geeft aan alle producten die ze willen aanbieden, ook biologisch te kunnen verkrijgen, met af en toe een kleine uitzondering. Eén respondent noemt dat het soms wel wat gevarieerder zou mogen, maar dit is niet altijd mogelijk door beperkte keuze of prijs. Een klein deel (6%) zegt ongeveer de helft van de producten biologisch te kunnen verkrijgen en de andere helft te vervangen door de niet-biologische variant.

Waar de producten worden gekocht varieert sterk. In grafiek 2 is te zien dat vrijwel de meeste mensen hun producten kopen of laten bezorgen door een natuurwinkel of supermarkt. Een deel koopt ook producten bij boeren uit de omgeving en een klein deel haalt het uit de (eigen) tuin. Ook webwinkels worden gebruikt om producten te bestellen. Alle kinderdagverblijven geven aan tevreden te zijn met de producten die zij kopen (59% is erg tevreden, 35% voldoende tevreden).

Hoewel het aanbieden van biologische voeding over het algemeen duurder is dan het aanbieden van reguliere voeding (ruim 80% geeft dit aan), wordt het volgens de respondenten voor de ouders geen probleem gevonden om iets meer te betalen voor de opvang. Bijna 50% zegt overigens niet duurder te zijn dan andere vestigingen, zij berekenen de extra kosten niet door in de uurprijs.

Overtuigingen

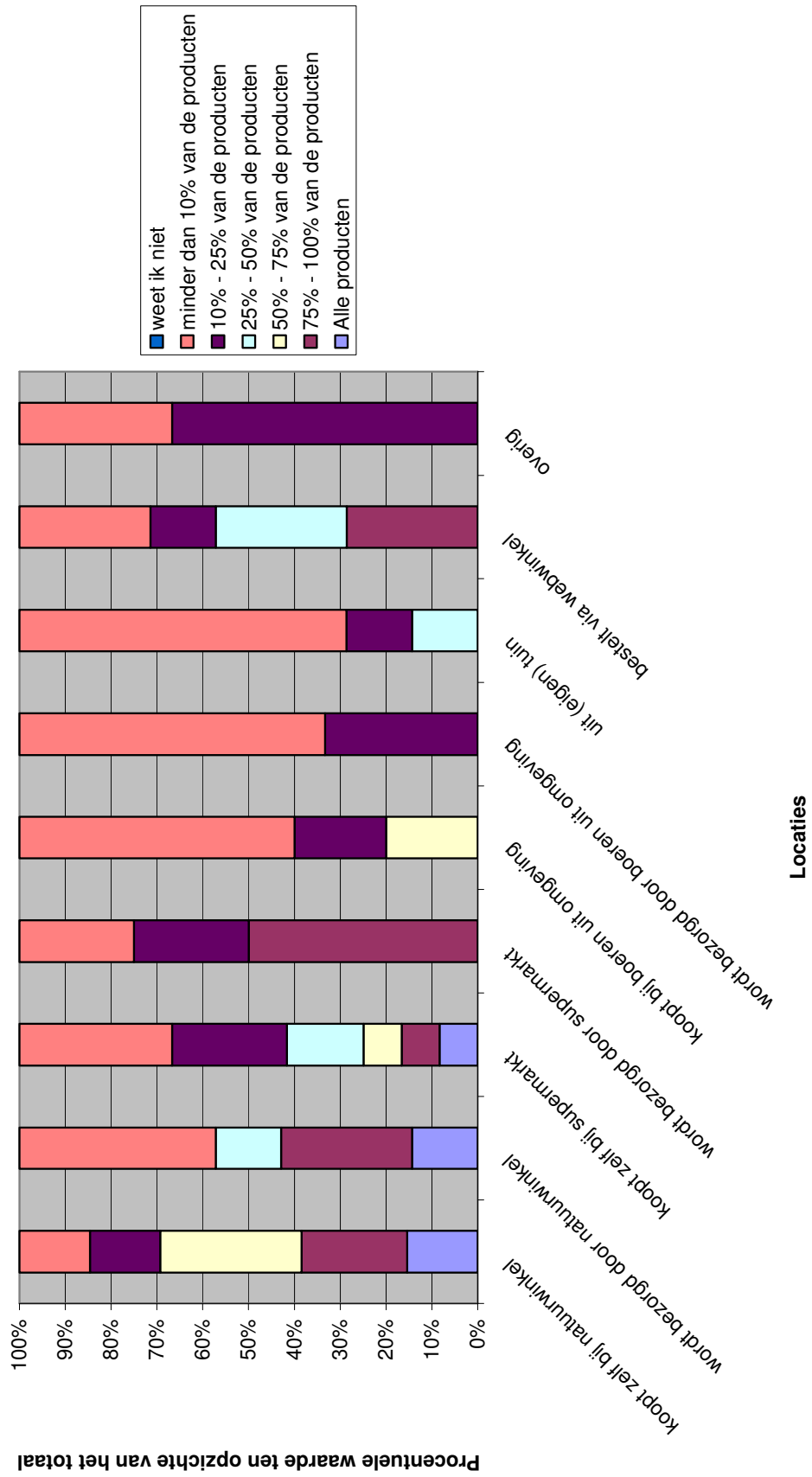
We hebben alle respondenten ook gevraagd naar hun eigen overtuigingen wat betreft biologische voeding. Bijna iedereen denkt dat het de gezondheid bevordert en het gebruik ervan voor kinderen belangrijk is, maar 6% is daar niet zeker van. Iets meer dan de helft van de mensen koopt zelf ook biologische voeding, 24% doet dit regelmatig, 18% soms.

Organisatie en omgeving

Dit onderzoek is gedaan bij 17 kinderdagverblijven, waarvan 81% zelfstandig is met één locatie, 19% zelfstandig is met twee locaties en één verblijf deel uitmaakt van een grotere organisatie met meer dan 3 locaties. Het merendeel van de groepen is verticaal georganiseerd (kinderen van verschillende leeftijden bij elkaar in de groep), de rest is horizontaal (kinderen van dezelfde leeftijd bij elkaar in een groep) of gemengd. Er is één verblijf met een peutergroep van 2,5 tot 4 jaar. Er is ook gevraagd naar het totaal aantal kinderen van de locaties waar biologische voeding wordt aangeboden. In 29% van de gevallen gaat het om > 50 kinderen, bij een volgende 29% gaat het om 25 tot 50 kinderen, 18% heeft een totaal van 10 tot 25 kinderen en 24% heeft geantwoord dat er 1 tot 10 kinderen zijn die biologische voeding krijgen aangeboden.

Als er wordt gekeken naar de etnische en sociale samenstelling van de buurten waar de kinderdagverblijven zich bevinden, dan varieert dit sterk van buurten met voornamelijk hoger opgeleiden (met 47% de grootste groep), gezinnen en vergrijzing, tot lager opgeleiden, alleenstaanden, multicultureel en re-integratie. Iets meer dan de helft van de respondenten antwoordt dat de meeste kinderen op de verblijven uit de buurt komen. Voor het merendeel van de overige mensen geldt dat ze speciaal kiezen voor de (pedagogische) visie, kleinschaligheid en kwaliteit van het kinderdagverblijf en daar wel wat verder voor willen reizen. Voor sommigen is het vanuit praktisch oogpunt.

Grafiek 2: Waar worden de producten gekocht?



5 Discussie

In dit vooronderzoek is een inventarisatie gemaakt van ervaringen van kinderdagverblijven met biologische voeding. Via internet zijn 27 kinderdagverblijven in Nederland gevonden waar biologische voeding geheel of gedeeltelijk wordt aangeboden en die zich daarmee ook profileren via de website. De keuze voor biologische voeding is vaak onderdeel is van een bredere visie van het kinderdagverblijf, waarbij de focus ligt op gezondheid en respect voor natuur & milieu. De respondenten geven aan dat alle ouders, ook de ouders die niet specifiek voor zo'n concept hebben gekozen, positief staan tegenover het gebruik van biologische voeding. Verder blijken de kinderen de biologische voeding goed te accepteren, ook qua smaak en textuur. De producten zelf zijn over het algemeen goed verkrijgbaar en van prima kwaliteit.

Het is moeilijk om iets te zeggen over de relatie tussen de gezondheid van de kinderen en het gebruik van biologische voeding. Als er al dingen worden opgemerkt, dan valt dit niet toe te schrijven aan (biologische) voeding alleen. Het maakt deel uit van een bredere visie, waarbij verschillende aspecten van de opvang kunnen bijdragen aan een betere gezondheid.

Voor een eventueel vervolgonderzoek, waarbij we biologische voeding willen aanbieden in een kinderdagverblijf dat tot nu toe niet-biologische producten eet, lijkt het aanbieden van biologische producten geen problemen op te leveren voor de kinderen. Volgens de antwoorden die door respondenten zijn gegeven wordt de biologisch variant goed geaccepteerd. Toch moeten we zelf wel alert blijven of dit in de praktijk inderdaad ook zo is. Omdat bij de ondervraagde kinderdagverblijven de keuze voor biologisch onderdeel is van een bredere visie zullen zowel de leidsters als een deel van de kinderen al aan deze producten gewend zijn, waardoor ook de acceptatie bij andere kinderen groter kan zijn (zien eten, doet eten). Het is positief dat de kinderdagverblijven geen logistieke problemen qua beschikbaarheid en keuze voor biologische producten ervaren. Logistiek en praktijk is voor het welslagen van een eventuele interventie van essentieel belang.

6 Conclusie

De inventarisatie van het gebruik van biologische voeding heeft geen grote onverwachte resultaten opgeleverd. De kinderdagverblijven hebben uit eigen beweging de keuze voor biologisch gemaakt. Dit is onderdeel van een bredere visie op natuur, milieu en gezondheid. Zowel de pedagogisch medewerkers, kinderen en ouders lijken tevreden te zijn over deze keuze. De beschikbaarheid van biologische producten en de kwaliteit van de producten is goed. Verder levert de acceptatie hiervan door de kinderen geen problemen op.

Voor het opzetten van een vervolgonderzoek komen uit dit vooronderzoek geen aandachtspunten naar voren die voor de logistiek of praktijk van belang zijn. Hooguit onderstreept het wel het belang dat de beschikbaarheid en de keuze van producten voldoende moet zijn om een invoering van biologisch eten ook succesvol te maken.

7 Aanbevelingen

Uitspraken over de invloed van biologische voeding op de weerstand van kinderen kunnen vanuit dit onderzoek niet worden gedaan. Hoewel respondenten wel verwachten dat biologische voeding goed is voor de gezondheid, is het moeilijk om dit effect hard te maken, ook omdat het de vraag is of dit toe te schrijven is aan de biologische voeding of aan andere oorzaken.

Het is dan ook van belang om verder onderzoek te doen naar de mogelijke gezondheidseffecten van biologische voeding. Om andere oorzaken te kunnen uitsluiten, is een gecontroleerde interventie nodig. Het huidige onderzoek laat zien dat dit op logistiek gebied geen problemen hoeft op te leveren. Ook staan de ouders positief tegenover biologische voeding en de kinderen accepteren het goed. Dit alles schept mogelijkheden voor vervolgonderzoek. Om een gezondheidseffect aan te tonen zullen gezondheidskarakteristieken, zoals hoe vaak de kinderen ziek zijn, naar de dokter gaan enz. bijgehouden moeten worden.

Een vergelijking van tweetallen kinderdagverblijven in dezelfde buurt en met globaal genomen dezelfde (pedagogische) visie strekt tot de aanbeveling, waarbij het ene verblijf wel en de ander geen biologische voeding gaat gebruiken. Uit het huidige onderzoek is gebleken dat de meeste kinderdagverblijven wel een eigen visie hebben op gezondheid en dit ook zoveel mogelijk proberen na te streven door bepaalde voeding, activiteiten of anderszins. Een vergelijking van twee verblijven waar dezelfde ideeën heersen zal dan ook zorgen voor een betere vergelijking tijdens de interventie.

8 Literatuur

Van de Vijver, L. P. and van Vliet, M. E. (2012), **Health effects of an organic diet—consumer experiences in the Netherlands**. J. Sci. Food Agric.. doi: 10.1002/jsfa.5614. Article first published online: 13 FEB 2012

Huber M., L.P.L. van de Vijver, D. Nierop, H. Parmentier, H. Savelkoul, L. Coulier, S. Wopereis, E. Verheij, J. van der Greef, L.A.P. Hoogenboom. **Effects of organically and conventionally produced feed on biomarkers of health in a chicken model**. Br J Nutr. 2010;103:663-76.

Bijlage 1: Vragenlijst

1	Wat is uw functie binnen de organisatie?	Vinkvraag (multi response)
Minimaal aantal vinkjes: 1		
<input type="checkbox"/> (Mede)eigenaar		
<input type="checkbox"/> Leidinggevende		
<input type="checkbox"/> Assistent leidinggevende		
<input type="checkbox"/> Pedagogisch medewerker		
<input type="checkbox"/> Anders, namelijk Vp		
<input type="text"/>		
2	Hoe lang bent u werkzaam bij de organisatie?	Multi-level vraag
Minimaal aantal vinkjes: 1		
<input type="radio"/> Vanaf de opening van het verblijf		
<input type="radio"/> Hoeveel jaar bestaat het verblijf nu? Vp		
<input type="text"/>		
<input type="radio"/> > 10 jaar		
<input type="radio"/> 5 - 10 jaar		
<input type="radio"/> 1 - 5 jaar		
<input type="radio"/> < 1 jaar		
<input type="radio"/> We zijn nog niet geopend [> 4. Het eerste deel van de vragenlijst gaat ...]		
<input type="radio"/> Weet ik niet		
<input type="radio"/> Anders, namelijk Vp		
<input type="text"/>		
3	Staat u zelf ook op de groep als pedagogisch medewerker?	Vraag (single response)
<input type="radio"/> Ja, 3 - 4 dagen per week		
<input type="radio"/> Ja, 1 - 2 dagen per week		
<input type="radio"/> Ja, af en toe		
<input type="radio"/> Nee, nooit		
<input type="radio"/> Anders, namelijk Vp		
<input type="text"/>		

4	Het eerste deel van de vragenlijst gaat over jullie visie op (biologische) voeding. Als het verblijf nog niet of pas sinds kort is geopend, vul dan in wat uw streven is. Hoe lang gebruiken jullie al biologische voeding?	Multi-level vraag
----------	---	-------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Vanaf het moment dat het verblijf is geopend
- Hoeveel jaar is dat? Vp[Vw <> 2.0 Vanaf de opening van het verblijf] [Afhankelijk van eerder niet gegeven antwoord **vraag 2.0.1: Vanaf de opening van het verblijf**]

- We zijn nog niet geopend maar willen vanaf het begin biologische voeding gaan gebruiken
- Langer dan 10 jaar
- 5 - 10 jaar
- 2 - 5 jaar
- 1 - 2 jaar
- Korter dan 1 jaar
- Weet ik niet
- Anders, namelijk Vp

5	Wat was de reden om te kiezen voor het (deels) aanbieden van biologische voeding? U kunt hier meerdere antwoorden selecteren.	Vinkvraag (multi response)
----------	--	----------------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- We denken dat het gezonder is voor de kinderen
- Kinderen verdienen het beste en daar hoort biologische voeding bij
- Het past binnen onze visie van respect voor natuur & milieu
- Het past binnen onze antroposofische visie
- Het smaakt beter
- We willen ons onderscheiden van andere kinderdagverblijven
- Er was vraag naar vanuit de ouders/verzorgers
- Weet ik niet Ex
- Anders, namelijk Vp

6	Staan ouders/verzorgers positief tegenover jullie visie op voeding?	Vraag (single response)
----------	---	-------------------------

- Het merendeel staat hier positief tegenover [>> 9. Hebben jullie zicht op wat de kinderen t...]
- Het merendeel staat hier positief tegenover en komt ook speciaal daarvoor naar ons verblijf [>> 9. Hebben jullie zicht op wat de kinderen t...]
- Het merendeel staat hier neutraal tegenover
- Het merendeel staat hier niet positief tegenover
- Dat weten we nog niet, we zijn nog niet geopend [>> 10. Hebben jullie naast biologisch nog ander...]
- Weet ik niet [>> 9. Hebben jullie zicht op wat de kinderen t...]
- Anders, namelijk [>> 9. Hebben jullie zicht op wat de kinderen t...] Vp

7	Waarom denkt u dat (een deel van) de ouders neutraal of niet positief staat tegenover jullie visie op voeding? U kunt hier meerdere antwoorden selecteren.	Vinkvraag (multi response)
----------	---	-------------------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Ze zijn er niet mee bekend
- Ze vinden het niet belangrijk
- Ze denken niet dat het gezonder is dan reguliere voeding
- Ze hebben geen goede ervaringen met biologische voeding
- Het past niet binnen de geloofsovertuiging
- Het zorgt voor een stijging in de kosten van de opvang
- Weet ik niet Ex
- Anders, namelijk Vp

8	Waarom kiezen ouders/verzorgers dan toch voor jullie verblijf? U kunt hier meerdere antwoorden selecteren.	Vinkvraag (multi response)
----------	---	-------------------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Het is dichtbij
- De prijs is aantrekkelijk
- Er zijn andere dingen op het verblijf die hen wel aanspreken
- Weet ik niet Ex
- Anders, namelijk Vp

9	Hebben jullie zicht op wat de kinderen thuis krijgen, is dit veelal ook biologisch?	Multi-level vraag
----------	---	-------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Een deel van de kinderen krijgt thuis ook (regelmatig) biologische voeding
 - De meeste kinderen
 - Ruim de helft van de kinderen
 - Ongeveer de helft van de kinderen
 - Ongeveer een kwart van de kinderen
 - Minder dan een kwart van de kinderen
 - Weet ik niet
 - Anders, namelijk Vp
- Geen of weinig kinderen krijgen thuis biologische voeding
- Weet ik niet
- Anders, namelijk Vp

10	Hebben jullie naast biologisch nog andere aandachtspunten wat betreft voeding?	Multi-level vraag
-----------	--	-------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Ja
- Veganistisch (geen dierlijke producten)
 - Vegetarisch (geen vlees en geen vis)
 - Geen vlees
 - Geen vis
 - Suikervrij
 - Geen melkproducten
 - Streekgebonden
 - Weet ik niet
 - Anders, namelijk Vp

- Nee
- Weet ik niet
- Anders, namelijk Vp

11	Het tweede deel van de vragenlijst gaat over de producten die jullie aanbieden aan de kinderen. Als het verblijf nog niet of pas sinds kort is geopend vul dan in wat uw streven is. Kunt u ongeveer aangeven hoeveel procent van de voeding biologisch wordt aangeboden?	Vraag (single response)
-----------	---	----------------------------

- 100% [>> 13. Kiest u ook weleens voor biologisch-dyna...]
- 75% - 100% [>> 13. Kiest u ook weleens voor biologisch-dyna...]
- 50% - 75%
- 25% - 50%
- 10% - 25%
- Minder dan 10%
- Weet ik niet [>> 13. Kiest u ook weleens voor biologisch-dyna...]
- Anders, namelijk [>> 13. Kiest u ook weleens voor biologisch-dyna...] Vp

12	Wat is de reden dat jullie niet alles/bepert biologische producten aanbieden? U kunt hier meerdere antwoorden selecteren.	Vinkvraag (multi response)
-----------	--	-------------------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Het is een bijkomstigheid, niet één van onze speerpunten
- Het is duurder dan reguliere producten
- Het is niet praktisch en/of moeilijk verkrijgbaar
- Het biedt te weinig variatiemogelijkheden
- De kinderen vinden het minder lekker dan reguliere voeding
- Niet alle ouders staan er positief tegenover
- Weet ik niet Ex
- Anders, namelijk Vp

13 Kiest u ook weleens voor biologisch-dynamische producten? Vraag (single response)

- We kiezen bij voorkeur BD
- Regelmatig
- Af en toe
- Zelden tot nooit
- Weet ik niet
- Anders, namelijk Vp

14 Kunt u hier aangeven welke producten biologisch worden aangeboden? Tabelvraag plus

	Altijd	Vaak	Regelmatig	Soms	Zelden	Gebruiken wij wel maar niet biologisch	Gebruiken wij niet	Weet ik niet
Melk	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Yoghurt	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Brood	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Hartig brood	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Zoet broodbeleg	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Crackers	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Rijstwafels	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ontbijtkoek	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Beschuit	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Soepstengels	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Koekjes	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Rozijnen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Fruit	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Groente/rauwkost	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Diksap/limonade	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Appelsap/sinaasappelsap	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Flesvoeding	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Thee	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

15 Zijn er naast de zojuist genoemde producten nog andere dingen die jullie biologisch aanbieden? Vraag (single response)

Ja, namelijk Vp

Nee

Weet ik niet

16 Zijn alle producten die jullie willen aanbieden ook biologisch verkrijgbaar? Vraag (single response)

Ja [>> 19. Het derde deel van de vragenlijst gaat o...]

Ja, met af en toe een kleine uitzondering [>> 19. Het derde deel van de vragenlijst gaat o...]

Een groot deel van de producten

Ongeveer de helft van de producten

Minder dan de helft van de producten

Weet ik niet [>> 19. Het derde deel van de vragenlijst gaat o...]

Anders, namelijk [>> 19. Het derde deel van de vragenlijst gaat o...] Vp

17 Welke producten zouden jullie graag biologisch willen aanbieden maar zijn niet of moeilijk verkrijgbaar? Open vraag (groot)

Vp

18 Wat doen jullie als bepaalde producten niet biologisch verkrijgbaar zijn? U kunt hier meerdere antwoorden selecteren. Vinkvraag (multi response)

Minimaal aantal vinkjes: 1

Dan wordt de niet-biologische variant aangeboden

Dan vervangen we het product door iets anders dat wel biologisch is

Dan laten we het product weg en wordt het niet vervangen door iets anders

Weet ik niet Ex

Anders, namelijk Vp

19 Het derde deel van de vragenlijst gaat over logistieke en praktische zaken. Als het verblijf nog niet of pas sinds kort is geopend vul dan in wat uw streven is. **Waar halen jullie de producten vandaan? U hoeft alleen te antwoorden wat voor u van toepassing is, de rest kunt u leeg laten. Wilt u proberen om in totaal op ongeveer 100% uit te komen.** Tabelvraag (multi response)

Minimaal aantal vinkjes: 0

	100%	75% - 100%	50% - 75%	25% - 50%	10% - 25%	Minder dan 10%	Weet ik niet
We kopen het zelf bij een biologische/natuurwinkel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
We laten het bezorgen door een biologische/natuurwinkel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
We kopen het zelf bij een supermarkt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
We laten het bezorgen door een supermarkt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
We kopen het bij boeren uit de omgeving	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
We laten het bezorgen door boeren uit de omgeving	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
We halen het uit (onze) eigen tuin	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
We bestellen het bij een webwinkel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Overig	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

20 Zijn jullie tevreden over de kwaliteit van de producten? Vraag (single response)

- Ja, erg tevreden [>> 22. Is het aanbieden van biologische voeding...]
- Ja, voldoende tevreden [>> 22. Is het aanbieden van biologische voeding...]
- Niet tevreden/niet ontevreden
- Nee, onvoldoende tevreden
- Nee, helemaal niet tevreden
- We zijn nog niet geopend dus daar heb ik nu geen zicht op [>> 24. Het vierde deel van de vragenlijst gaat ...]
- Weet ik niet [>> 22. Is het aanbieden van biologische voeding...]
- Anders, namelijk [>> 22. Is het aanbieden van biologische voeding...] Vp

21	Kunt u aangeven over welke producten u niet tevreden bent, waarom u niet tevreden bent en waar u deze koopt?	Open vraag (groot)
----	--	--------------------

Vp

22	Is het aanbieden van biologische voeding over het algemeen duurder dan het aanbieden van reguliere voeding?	Vraag (single response)
----	---	-------------------------

- Ja, het is duurder
- Ja, maar het scheelt niet veel [>> 24. Het vierde deel van de vragenlijst gaat ...]
- Nee, het is niet duurder [>> 24. Het vierde deel van de vragenlijst gaat ...]
- Nee, het is goedkoper [>> 24. Het vierde deel van de vragenlijst gaat ...]
- Weet ik niet [>> 24. Het vierde deel van de vragenlijst gaat ...]
- Anders, namelijk [>> 24. Het vierde deel van de vragenlijst gaat ...] Vp

23	Hoe staan de ouders/verzorgers hier tegenover?	Vraag (single response)
----	--	-------------------------

- Ze vinden het geen probleem om wat meer te betalen
- Ze vinden het prijzig maar hebben het er wel voorover
- Ze vinden het te duur maar er is nergens anders plek
- Ze vinden het te duur maar het verblijf is makkelijk bereikbaar voor hen
- Weet ik niet
- Anders, namelijk Vp

24	Het vierde deel van de vragenlijst gaat over de gezondheid van biologische producten. Accepteren de kinderen de biologische voeding? Denk hierbij aan dingen als smaak en textuur, seizoensfruit, aparte producten die je niet snel tegenkomt bij een reguliere supermarkt enz.	Multi-level vraag
----	---	-------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Ja, het merendeel van de kinderen eet vrijwel alles [>> 26. Hoe reageren de kinderen op de biologisc...]
 - Dat ging al vanaf het begin zonder problemen
 - Ze moesten er wel aan wennen
 - Het kostte veel moeite
- Nee, het merendeel van de kinderen eet het liever niet
- Weet ik niet [>> 26. Hoe reageren de kinderen op de biologisc...]
- Anders, namelijk [>> 26. Hoe reageren de kinderen op de biologisc...] Vp

25	Welke producten eten de kinderen liever niet en waarom?	Open vraag (groot)
----	---	--------------------

Vp

26	Hoe reageren de kinderen op de biologische voeding? Merk je iets aan het gedrag of in de gezondheid waarvan je denkt dat het aan de voeding te danken is? U kunt hier meerdere antwoorden selecteren.	Vinkvraag (multi response)
-----------	--	-------------------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Ze zijn rustiger
- Ze zijn meer geconcentreerd
- Ze zijn gezonder/minder snel ziek
- Ik merk wel dingen maar weet niet of dat komt door de biologische voeding
- Er valt mij niets op
- Weet ik niet Ex
- Anders, namelijk Vp

27	Heb je zelf ervaring met andere kinderdagverblijven waar de kinderen geen biologische voeding kregen en zie je verschil tussen de kinderen daar en de kinderen hier?	Vraag (single response)
-----------	--	----------------------------

- Ja, namelijk Vp
- Ik heb wel ervaring met andere verblijven maar zie geen verschil
- Ik heb geen ervaring met andere kinderdagverblijven
- Weet ik niet
- Anders, namelijk Vp

28	Het vijfde deel van de vragenlijst gaat over uw eigen overtuigingen op het gebied van biologische voeding. Denk je dat biologische voeding de gezondheid bevordert?	Vraag (single response)
-----------	---	----------------------------

- Ja, dat denk ik wel
- Daar ben ik niet zeker van
- Nee, dat denk ik niet
- Weet ik niet
- Anders, namelijk Vp

29	Denk je dat het gebruik van biologische voeding voor kinderen belangrijk is?	Vraag (single response)
-----------	--	-------------------------------

- Ja, dat denk ik wel
- Daar ben ik niet zeker van
- Nee, dat denk ik niet
- Weet ik niet
- Anders, namelijk Vp

30	Koop je zelf ook biologische producten?	Vraag (single response)
-----------	---	-------------------------------

- (vrijwel) Altijd
- Regelmatig
- Soms
- Zelden tot nooit
- Weet ik niet
- Anders, namelijk

31	Het laatste deel van de vragenlijst gaat over de organisatie en de wijk. Als het verblijf nog niet of pas sinds kort is geopend vul dan in wat uw streven is. Zijn jullie een zelfstandig kinderdagverblijf of maken jullie deel uit van een grotere organisatie?	Multi-level vraag
-----------	---	----------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Zelfstandig
 - > 10 locaties
 - 5 - 10 locaties
 - 3 - 5 locaties
 - 2 locaties
 - 1 locatie [>> 33. Wat is het totaal aantal kinderen van de...]
 - Weet ik niet
 - Anders, namelijk Vp

- Onderdeel van een grotere organisatie
 - > 10 locaties
 - 5 - 10 locaties
 - 3 - 5 locaties
 - 2 locaties
 - 1 locatie [>> 33. Wat is het totaal aantal kinderen van de...]
 - Weet ik niet
 - Anders, namelijk Vp

- Opvang in gezinsverband
 - > 10 locaties
 - 5 - 10 locaties
 - 3 - 5 locaties
 - 2 locaties
 - 1 locatie [\gg 33. Wat is het totaal aantal kinderen van de...]
 - Weet ik niet
 - Anders, namelijk Vp

- Weet ik niet
- Anders, namelijk Vp

32	Wordt er op alle locaties biologische voeding aangeboden?	Multi-level vraag
-----------	---	-------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Ja, op allemaal
- Nee, niet op allemaal
 - Op 1 locatie
 - Op 2 locaties
 - Op 3 locaties
 - Op 4 locaties
 - Op 5 locaties
 - Op meer dan 5 locaties
 - Weet ik niet
 - anders, namelijk Vp

- Weet ik niet
- Anders, namelijk Vp

33	Wat is het totaal aantal kinderen van de locaties waar biologische voeding wordt aangeboden?	Vraag (single response)
-----------	--	-------------------------

- > 50
- 25 - 50
- 10 - 25
- 1 - 10
- Weet ik niet
- Anders, namelijk Vp

34	Zijn de groepen verticaal of horizontaal?	Multi-level vraag
-----------	---	-------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Alle groepen zijn verticaal
- Alle groepen zijn horizontaal
- Er zijn zowel verticale als horizontale groepen
 - Hoe is de verdeling? Vp

- Weet ik niet
- Anders, namelijk Vp

35	Kunt u iets zeggen over de etnische en sociale samenstelling van de buurt? U kunt hier meerdere antwoorden selecteren.	Vinkvraag (multi response)
-----------	---	-------------------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Veel hoger opgeleiden
- Veel lager opgeleiden
- Veel gezinnen
- Veel alleenstaanden
- Veel vergrijzing
- Multicultureel
- Weet ik niet Ex
- Anders, namelijk Vp

36	Komen de meeste kinderen hier uit de buurt?	Multi-level vraag
-----------	---	-------------------

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Ja, de meeste kinderen komen hier uit de buurt
- Nee, de meeste kinderen komen niet uit de buurt
 - Kun je hier aangeven waarom je denkt dat de kinderen van verder weg komen. Denk je dat dit te maken heeft met jullie visie als kinderdagverblijf of is het meer praktisch. Vp

- Er komen zowel kinderen van dichtbij als van verder weg
 - Kun je hier aangeven waarom je denkt dat een deel van de kinderen niet uit de buurt komt. Denk je dat dit te maken heeft met jullie visie als kinderdagverblijf of is het meer praktisch. Vp

- Daar heb ik geen zicht op
- Wij zijn nog niet geopend
- Anders, namelijk Vp

37	Heeft u nog aanvullende opmerkingen, dingen die niet naar voren zijn gekomen in de vragenlijst maar die u toch belangrijk vindt om te melden, dan kunt u dat hier noteren.	Open vraag (groot)
-----------	--	-----------------------

Bijlage 2: Vragenlijst resultaten

Vraag 1. Wat is uw functie binnen de organisatie? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
(Mede)eigenaar	82.4%	14
Leidinggevende	17.6%	3
Assistent leidinggevende	0.0%	0
Pedagogisch medewerker	11.8%	2
Anders, namelijk [Open antwoorden]	0.0%	0

Vraag 2. Hoe lang bent u werkzaam bij de organisatie? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Vanaf de opening van het verblijf	52.9%	9
Hoeveel jaar bestaat het verblijf nu? 8 maanden, 14 jaar, 12 jaar, 1,5 jaar, 2 jaar, 1 jaar, 1,5 jaar, 3 jaar, 1 jaar.	100.0%	9
> 10 jaar	5.9%	1
5 - 10 jaar	11.8%	2
1 - 5 jaar	17.6%	3
< 1 jaar	11.8%	2
We zijn nog niet geopend >> 4	0.0%	0
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]	0.0%	0

Vraag 3. Staat u zelf ook op de groep als pedagogisch medewerker? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ja, 3 - 4 dagen per week	35.3%	6
Ja, 1 - 2 dagen per week	11.8%	2
Ja, af en toe	29.4%	5
Nee, nooit	17.6%	3
Anders, namelijk [Open antwoorden]: 1/4 op groep als inval bv. en 3/4 op kantoor	5.9%	1

Vraag 4. Hoe lang gebruiken jullie al biologische voeding? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Vanaf het moment dat het verblijf is geopend	64.7%	11
Hoeveel jaar is dat? [Open antwoorden]: 1 jaar, 26 jaar, 2,5 jaar, 19 jaar, 3 jaar, 1 jaar	100.0%	6
We zijn nog niet geopend maar willen vanaf het begin biologische voeding gaan gebruiken	5.9%	1
Langer dan 10 jaar	0.0%	0
5 - 10 jaar	11.8%	2
2 - 5 jaar	5.9%	1
1 - 2 jaar	11.8%	2
Korter dan 1 jaar	0.0%	0
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]	0.0%	0

Vraag 5. Wat was de reden om te kiezen voor het (deels) aanbieden van biologische voeding?

(N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
We denken dat het gezonder is voor de kinderen	76.5%	
Kinderen verdienen het beste en daar hoort biologische voeding bij	58.8%	10
Het past binnen onze visie van respect voor natuur & milieu	82.4%	14
Het past binnen onze antroposofische visie	29.4%	5
Het smaakt beter	47.1%	8
We willen ons onderscheiden van andere kinderdagverblijven	47.1%	8
Er was vraag naar vanuit de ouders/verzorgers	11.8%	2
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]: Ons hele concept is duurzaam, biologische voeding hoort daarbij	5.9%	1

Vraag 6. Staan ouders/verzorgers positief tegenover jullie visie op voeding? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Het merendeel staat hier positief tegenover >> 9	52.9%	9
Het merendeel staat hier positief tegenover en komt ook speciaal daarvoor naar ons verblijf >> 9	35.3%	6
Het merendeel staat hier neutraal tegenover	0.0%	0
Het merendeel staat hier niet positief tegenover	0.0%	0
Dat weten we nog niet, we zijn nog niet geopend >> 10	5.9%	1
Weet ik niet >> 9	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden] >> 9: De meeste ouders niet bewust voor gekozen maar ze vinden het wel goed. Zijn ook ouders die eerst niet bio aten en nu wel omdat ze eraan gewend zijn geraakt. Mensen die bewust voor visie hebben gekozen ongeveer 30% en ongeveer 70% niet.	5.9%	1

Vraag 9. Hebben jullie zicht op wat de kinderen thuis krijgen, is dit veelal ook biologisch? (N=16)

Antwoord	Percentage	Aantal
Een deel van de kinderen krijgt thuis ook (regelmatig) biologische voeding	87.5%	14
De meeste kinderen	0.0%	0
Ruim de helft van de kinderen	21.4%	3
Ongeveer de helft van de kinderen	7.1%	1
Ongeveer een kwart van de kinderen	42.9%	6
Minder dan een kwart van de kinderen	7.1%	1
Weet ik niet	7.1%	1
Anders, namelijk [Open antwoorden]: 1. Ongeveer 10%, dit zijn de kinderen van de ouders die specifiek voor het concept hebben gekozen. Het heeft ook met cultuur te maken, we hebben bv. ook islamitische kinderen op het verblijf. 2. Ongeveer 20%, dit zijn de kinderen van de ouders die voor het concept hebben gekozen	14.3%	2
Geen of weinig kinderen krijgen thuis biologische voeding	6.3%	1
Weet ik niet	6.3%	1
Anders, namelijk [Open antwoorden]	0.0%	0

Vraag 10. Hebben jullie naast biologisch nog andere aandachtspunten wat betreft voeding? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ja	76.5%	13
Veganistisch (geen dierlijke producten)	7.7%	1
Vegetarisch (geen vlees en geen vis)	38.5%	5
Geen vlees	15.4%	2
Geen vis	0.0%	0
Suikervrij	69.2%	9
Geen melkproducten	30.8%	4
Streekgebonden	7.7%	1
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]: 1. Warme maaltijd, zoutloos. Niet suikervrij maar wel zo min mogelijk, veel variatie bieden, kinderen leren grote stukken te eten en niet alles gepureerd. 2. altijd vers bereid, geen potjes. 3. Maar eens per week zoet beleg, alleen water of thee bij de broodmaaltijd, veel kinderen die vegetarisch eten, dit zijn de kinderen van de ouders die voor het concept hebben gekozen. 4. Zoutloos, ook in het brood wat wij zelf bakken met de kinderen zit geen zout	30.8%	4
Nee	11.8%	2
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]: 1. Gevarieerd, maar afentoe vlees, maar afentoe suiker. 2. Fairtrade.	11.8%	2

Vraag 11. Kunt u ongeveer aangeven hoeveel procent van de voeding biologisch wordt aangeboden? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
100% >> 13	47.1%	8
75% - 100% >> 13	47.1%	8
50% - 75%	5.9%	1
25% - 50%	0.0%	0
10% - 25%	0.0%	0
Minder dan 10%	0.0%	0
Weet ik niet >> 13	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden] >> 13	0.0%	0

Vraag 12. Wat is de reden dat jullie niet alles/beperkt biologische producten aanbieden? (N=1)

Antwoord	Percentage	Aantal
Het is een bijkomstigheid, niet één van onze speerpunten	0.0%	0
Het is duurder dan reguliere producten	0.0%	0
Het is niet praktisch en/of moeilijk verkrijgbaar	100.0%	1
Het biedt te weinig variatiemogelijkheden	0.0%	0
De kinderen vinden het minder lekker dan reguliere voeding	0.0%	0
Niet alle ouders staan er positief tegenover	0.0%	0
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]	0.0%	0

Vraag 13. Kiest u ook weleens voor biologisch-dynamische producten? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
We kiezen bij voorkeur BD	11.8%	2
Regelmatig	29.4%	5
Af en toe	29.4%	5
Zelden tot nooit	5.9%	1
Weet ik niet	17.6%	3
Anders, namelijk [Open antwoorden]: Ik let daar niet speciaal op	5.9%	1

Vraag 14. Kunt u hier aangeven welke producten biologisch worden aangeboden? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Melk		
Altijd	76.5%	13
Gebruiken wij niet	23.5%	4
Yoghurt		
Altijd	76.5%	13
Gebruiken wij niet	23.5%	4
Brood		
Altijd	76.5%	13
Vaak	5.9%	1
Soms	11.8%	2
Gebruiken wij wel maar niet biologisch	5.9%	1
Hartig broodbeleg		
Altijd	82.4%	14
Vaak	17.6%	3
Zoet broodbeleg		
Altijd	82.4%	14
Vaak	5.9%	1
Soms	5.9%	1
Gebruiken wij niet	5.9%	1
Crackers		
Altijd	64.7%	11
Vaak	11.8%	2
Zelden	5.9%	1
Gebruiken wij niet	17.6%	3
Rijstwafels		
Altijd	82.4%	14
Vaak	11.8%	2
Weet ik niet	5.9%	1
Ontbijtkoek		
Altijd	52.9%	9
Vaak	11.8%	2
Gebruiken wij niet	35.3%	6
Beschuit		
Altijd	41.2%	7
Vaak	11.8%	2
Gebruiken wij niet	47.1%	8

Soepstengels			
	Altijd	52.9%	9
	Vaak	17.6%	3
	Soms	5.9%	1
	Gebruiken wij wel maar niet biologisch	5.9%	1
	Gebruiken wij niet	17.6%	3
Koekjes			
	Altijd	64.7%	11
	Vaak	5.9%	1
	Soms	5.9%	1
	Gebruiken wij niet	23.5%	4
Rozijnen			
	Altijd	70.6%	12
	Soms	5.9%	1
	Gebruiken wij niet	23.5%	4
Fruit			
	Altijd	88.2%	15
	Vaak	5.9%	1
	Soms	5.9%	1
Groente/rauwkost			
	Altijd	82.4%	14
	Vaak	5.9%	1
	Gebruiken wij niet	11.8%	2
Diksap/limonade			
	Altijd	88.2%	15
	Vaak	5.9%	1
	Gebruiken wij niet	5.9%	1
Appelsap/sinaasappelsap			
	Altijd	52.9%	9
	Zelden	5.9%	1
	Gebruiken wij niet	41.2%	7
Flesvoeding			
	Altijd	23.5%	4
	Regelmatig	5.9%	1
	Soms	5.9%	1
	Zelden	5.9%	1
	Gebruiken wij wel maar niet biologisch	17.6%	3
	Gebruiken wij niet	29.4%	5
	Weet ik niet	11.8%	2
Thee			
	Altijd	82.4%	14
	Zelden	5.9%	1
	Gebruiken wij wel maar niet biologisch	5.9%	1
	Gebruiken wij niet	5.9%	1

Vraag 15. Zijn er naast de zojuist genoemde producten nog andere dingen die jullie biologisch aanbieden? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ja, namelijk [Open antwoorden]: 1. Warme maaltijden. 2. Koffie, kaas. 3. Warme maaltijden, koffie, meel, pap. 4. Honing, tartex. 5. Fruit, incidenteel iets anders, b.v. soep, of we bakken zelf iets. 6. Meel, linzen e.d. bouillionblokjes, kruiden en zout. 7. Boter, eieren, dadels, vijgen, sommige nootjes. 8. Aardappels/rijst, tofu/ei/vis bij de warme maaltijd tussen de middag. 9. Zoute krakeling, kaasstengel. 10. Koffie. 11. Potjes voeding. 12. Aardappelen, groente, vlees, pasta, rijst.	70.6%	12
Nee	29.4%	5
Weet ik niet	0.0%	0

Vraag 16. Zijn alle producten die jullie willen aanbieden ook biologisch verkrijgbaar? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ja >> 19	58.8%	10
Ja, met af en toe een kleine uitzondering >> 19	23.5%	4
Een groot deel van de producten	5.9%	1
Ongeveer de helft van de producten	5.9%	1
Minder dan de helft van de producten	0.0%	0
Weet ik niet >> 19	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden] >> 19: Ja, maar soms niet helemaal hetzelfde als ze gewend zijn, b.v. de soepstengels zijn altijd volkoren of met een smaakje	5.9%	1

Vraag 17. Welke producten zouden jullie graag biologisch willen aanbieden maar zijn niet of moeilijk verkrijgbaar? (N=2)

Antwoord	Percentage	Aantal
Niet invullen [Open antwoorden]: 1. Alle producten die wij gebruiken. 2. Nog niet bekend.	100.0%	2

Vraag 18. Wat doen jullie als bepaalde producten niet biologisch verkrijgbaar zijn? (N=2)

Antwoord	Percentage	Aantal
Dan wordt de niet-biologische variant aangeboden	50.0%	1
Dan vervangen we het product door iets anders dat wel biologisch is	0.0%	0
Dan laten we het product weg en wordt het niet vervangen door iets anders	0.0%	0
Weet ik niet	50.0%	1
Anders, namelijk [Open antwoorden]	0.0%	0

Vraag 19. Waar halen jullie de producten vandaan?

Antwoord	Percentage	Aantal
We kopen het zelf bij een biologische/natuurwinkel		13
100%	15.4%	2
75% - 100%	23.1%	3
50% - 75%	30.8%	4
10% - 25%	15.4%	2
Minder dan 10%	15.4%	2

We laten het bezorgen door een biologische/natuurwinkel		7
100%	14.3%	1
75% - 100%	28.6%	2
25% - 50%	14.3%	1
Minder dan 10%	42.9%	3
We kopen het zelf bij een supermarkt		12
100%	8.3%	1
75% - 100%	8.3%	1
50% - 75%	8.3%	1
25% - 50%	16.7%	2
10% - 25%	25.0%	3
Minder dan 10%	33.3%	4
We laten het bezorgen door een supermarkt		4
75% - 100%	50.0%	2
10% - 25%	25.0%	1
Minder dan 10%	25.0%	1
We kopen het bij boeren uit de omgeving		5
50% - 75%	20.0%	1
10% - 25%	20.0%	1
Minder dan 10%	60.0%	3
We laten het bezorgen door boeren uit de omgeving		3
10% - 25%	33.3%	1
Minder dan 10%	66.7%	2
We halen het uit (onze) eigen tuin		7
25% - 50%	14.3%	1
10% - 25%	14.3%	1
Minder dan 10%	71.4%	5
We bestellen het bij een webwinkel		7
75% - 100%	28.6%	2
25% - 50%	28.6%	2
10% - 25%	14.3%	1
Minder dan 10%	28.6%	2
Overig		7
10% - 25%	66.7%	2
Minder dan 10%	33.3%	1

Vraag 20. Zijn jullie tevreden over de kwaliteit van de producten? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ja, erg tevreden >> 22	58.8%	10
Ja, voldoende tevreden >> 22	35.3%	6
Niet tevreden/niet ontevreden	0.0%	0
Nee, onvoldoende tevreden	0.0%	0
Nee, helemaal niet tevreden	0.0%	0
We zijn nog niet geopend dus daar heb ik nu geen zicht op >> 24	5.9%	1
Weet ik niet >> 22	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden] >> 22	0.0%	0

Vraag 22. Is het aanbieden van biologische voeding over het algemeen duurder dan het aanbieden van reguliere voeding? (N=16)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ja, het is duurder	81.3%	13
Ja, maar het scheelt niet veel >> 24	12.5%	2
Nee, het is niet duurder >> 24	0.0%	0
Nee, het is goedkoper >> 24	0.0%	0
Weet ik niet >> 24	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden] >> 24: Voedingswaarde is veel groter en gezonder, je hebt er minder van nodig (brood) dus maakt het niet zo heel veel uit met standaardproducten.	6.3%	1

Vraag 23. Hoe staan de ouders/verzorgers hier tegenover? (N=13)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ze vinden het geen probleem om wat meer te betalen	23.1%	3
Ze vinden het prijzig maar hebben het er wel voorover	30.8%	4
Ze vinden het te duur maar er is nergens anders plek	0.0%	0
Ze vinden het te duur maar het verblijf is makkelijk bereikbaar voor hen	0.0%	0
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]: 1. Ouders betalen niet meer dan op een anderkinderdagverblijf. 2. Ouders hebben er geen last van dat het het biologische eten duurder is dan het reguliere eten, gezien wij dit als kinderdagverblijf niet doorvoeren in de uurprijs. Wij zitten met onze prijs op het landelijke niveau. Het betekent dat wij als kinderdagverblijf minder inkomsten binnen krijgen. 3. We hebben ook nog een reguliere vestiging, deze is duurder. Dit komt omdat deze al 10 jaar bestaat en ieder jaar stijgt in prijs. De antroposofische vestiging bestaat pas 3 jaar en is dus goedkoper. 4. Onze uurprijs is niet hoger door de voeding, we nemen deze kosten voor eigen rekening. 5. De extra kosten komen voor de ondernemer en niet voor de ouder. 6. Wij zijn niet duurder.	46.2%	6

Vraag 24. Accepteren de kinderen de biologische voeding? Denk hierbij aan dingen als smaak en textuur, seizoensfruit, aparte producten die je niet snel tegenkomt bij een reguliere supermarkt enz. (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ja, het merendeel van de kinderen eet vrijwel alles >> 26	94.1%	16
Dat ging al vanaf het begin zonder problemen	87.5%	14
Ze moesten er wel aan wennen	12.5%	2
Het kostte veel moeite	0.0%	0
Nee, het merendeel van de kinderen eet het liever niet	0.0%	0
Weet ik niet >> 26	5.9%	1
Anders, namelijk [Open antwoorden] >> 26	0.0%	0

Vraag 26. Hoe reageren de kinderen op de biologische voeding? Merk je iets aan het gedrag of in de gezondheid waarvan je denkt dat het aan de voeding te danken is? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ze zijn rustiger	5.9%	1
Ze zijn meer geconcentreerd	0.0%	0
Ze zijn gezonder/minder snel ziek	5.9%	1
Ik merk wel dingen maar weet niet of dat komt door de biologische voeding	23.5%	4
Er valt mij niets op	23.5%	4
Weet ik niet	29.4%	5
Anders, namelijk [Open antwoorden]: 1. Het moment van eten is ook belangrijk, rustig aan tafel, vol respect voor het eten, die combinatie is zeker belangrijk!!! 2. Het is niet te zeggen dat dat alleen aan de voeding ligt. naar mijn idee heeft het met de hele aanpak te maken. dus voeding, omgeving, manier van omgang met de kinderen enz. 3. Er valt mij niet veel op, ik heb niet genoeg vergelijkingsmateriaal. 4. Ik weet dat gezonde, biologische voeding bijdraagt een bovenstaande punten maar ik ben niet zo geleerd dat ik dat direct merk op de groep. Verder heb ik ook geen vergelijking materiaal want wij hebben geen reguliere voeding, nooit gehad. 5. Wij hebben geen vergelijking aangezien we nooit anders gedaan hebben.	29.4%	5

Vraag 27. Heb je zelf ervaring met andere kinderdagverblijven waar de kinderen geen biologische voeding kregen en zie je verschil tussen de kinderen daar en de kinderen hier? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ja, namelijk [Open antwoorden]: 1. Ik zie veel verschil maar kan niet zomaar alles vanuit biologische voeding gaan verklaren. Bij ons heerst veel meer rust, maar we hebben ook een heel andere visie als het om inrichting gaat. 2. De kinderen hier zijn minder snel ziek. Dit komt door voeding en omdat we veel naar buiten gaan. 3. Ja, in de ontlasting. De ontlasting van de kinderen hier is minder vezelig en het plakt minder. De kinderen hebben ook minder last van rode billen. 4. Bij ons heerst een rustige sfeer. Op andere kinderdagverblijven lijkt het drukker. Dit zal niet alleen door de voeding komen maar door de totale benaderingswijze.	23.5%	4
Ik heb wel ervaring met andere verblijven maar zie geen verschil	11.8%	2
Ik heb geen ervaring met andere kinderdagverblijven	47.1%	8
Weet ik niet	11.8%	2
Anders, namelijk [Open antwoorden]: Zelf denk ik dat het verschil meer komt door hoe er hier met ze wordt omgegaan, in een kleine groep (max. 6) en met vaste mensen, dan dat het door de voeding komt.	5.9%	1

Vraag 28. Denk je dat biologische voeding de gezondheid bevordert? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ja, dat denk ik wel	76.5%	13
Daar ben ik niet zeker van	5.9%	1
Nee, dat denk ik niet	0.0%	0
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]: 1. Toen mijn oma klein was spotten zij ookgeen troep om groente en fruit (1920) dus het is terug naar de bron. 2. Biologisch eten is vooral een keuze voor duurzaamheid, het is beter voor het milieu en daarmee gezonder. Er zitten veel minder toevoegingen bij dat is gezonder. Maar een biologisch appel bevat niet perseer meer vitaminen. De enrgetische waarde zal wel beter zijn. 3. Denk dat het in ieder geval niet schaadt. Gezondere achtergrond. Denk ook dat warme gestoomde maaltijd gezonder is dan brood.	17.6%	3

Vraag 29. Denk je dat het gebruik van biologische voeding voor kinderen belangrijk is? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ja, dat denk ik wel	88.2%	15
Daar ben ik niet zeker van	5.9%	1
Nee, dat denk ik niet	0.0%	0
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]: Wij laten deze wereld na aan onze kinderen, dus het is belangrijk dat we die wereld zo gezond mogelijk na laten, in die zin vind ik het belangrijk.	5.9%	1

Vraag 30. Koop je zelf ook biologische producten? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
(vrijwel) Altijd	52.9%	9
Regelmatig	23.5%	4
Soms	17.6%	3
Zelden tot nooit	0.0%	0
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]: Nee, nu wel meer biologisch omdat voor kinderdagverblijf ook koopt.	5.9%	1

Vraag 31. Zijn jullie een zelfstandig kinderdagverblijf of maken jullie deel uit van een grotere organisatie? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Zelfstandig	94.1%	16
> 10 locaties	0.0%	0
5 - 10 locaties	0.0%	0
3 - 5 locaties	0.0%	0
2 locaties	18.8%	3
1 locatie >> 33	81.3%	13
Onderdeel van een grotere organisatie	5.9%	1
> 10 locaties	0.0%	0
5 - 10 locaties	0.0%	0
3 - 5 locaties	100.0%	1
2 locaties	0.0%	0
1 locatie >> 33	0.0%	0
Opvang in gezinsverband	0.0%	0
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]	0.0%	0

Vraag 32. Wordt er op alle locaties biologische voeding aangeboden? (N=4)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ja, op allemaal	50.0%	2
Nee, niet op allemaal	50.0%	2
Op 1 locatie	100.0%	2
Op 2 locaties	0.0%	0
Op 3 locaties	0.0%	0
Op 4 locaties	0.0%	0
Op 5 locaties	0.0%	0
Op meer dan 5 locaties	0.0%	0
Weet ik niet	0.0%	0
anders, namelijk [Open antwoorden]	0.0%	0
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]	0.0%	0

Vraag 33. Wat is het totaal aantal kinderen van de locaties waar biologische voeding wordt aangeboden? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
> 50	29.4%	5
25 - 50	29.4%	5
10 - 25	17.6%	3
1 - 10	23.5%	4
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]	0.0%	0

Vraag 34. Zijn de groepen verticaal of horizontaal? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Alle groepen zijn verticaal	41.2%	7
Alle groepen zijn horizontaal	29.4%	5
Er zijn zowel verticale als horizontale groepen	11.8%	2
Hoe is de verdeling? [Open antwoorden]: 1. Babygroep (0-1,5 jaar) en vier verticaal (1-4 jaar). 2. Verticaal twee horizontaal twee bso	100.0%	2
Weet ik niet	0.0%	0
Anders, namelijk [Open antwoorden]: 1. Peutergroepen van 2,5 tot 4 jaar. 2. Er is één horizontale groep. 3. Eén groep.	17.6%	3

Vraag 35. Kunt u iets zeggen over de etnische en sociale samenstelling van de buurt? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Veel hoger opgeleiden	47.1%	8
Veel lager opgeleiden	5.9%	1
Veel gezinnen	64.7%	11
Veel alleenstaanden	5.9%	1
Veel vergrijzing	0.0%	0
Multicultureel	29.4%	5
Weet ik niet	5.9%	1
Anders, namelijk [Open antwoorden]: 1. Veel vergrijzing maar verjongd nu. 2. Re-integratie. 3. Van alles door elkaar.	17.6%	3

Vraag 36. Komen de meeste kinderen hier uit de buurt? (N=17)

Antwoord	Percentage	Aantal
Ja, de meeste kinderen komen hier uit de buurt	52.9%	9
Nee, de meeste kinderen komen niet uit de buurt	5.9%	1
Kun je hier aangeven waarom je denkt dat de kinderen van verder weg komen. Denk je dat dit te maken heeft met jullie visie als kinderdagverblijf of is het meer praktisch. [Open antwoorden]: ja, het heeft te maken met visie en kleinschaligheid	100.0%	1
Er komen zowel kinderen van dichtbij als van verder weg	35.3%	6
Kun je hier aangeven waarom je denkt dat een deel van de kinderen niet uit de buurt komt. Denk je dat dit te maken heeft met jullie visie als kinderdagverblijf of is het meer praktisch. [Open antwoorden]: 1. Praktisch. 2. Het grootste deel komt zeker voor onze visie, niet direct voor voeding maar onze pedagogische visie. 3. Visie en kwaliteit. 4. De mensen van verder weg komen echt voor het concept. 50/50. 5. Dit komt inderdaad door onze visie, de kleinschaligheid, biologische voeding. 6. Dit heeft te maken met de visie.	100.0%	6
Daar heb ik geen zicht op	0.0%	0
Wij zijn nog niet geopend	5.9%	1
Anders, namelijk [Open antwoorden]	0.0%	0

Vraag 37. Heeft u nog aanvullende opmerkingen, dingen die niet naar voren zijn gekomen in de vragenlijst maar die u toch belangrijk vindt om te melden, dan kunt u dat hier noteren. (N=4)

Antwoord	Percentage	Aantal
Niet invullen [Open antwoorden]: 1. Voeding is ook voordoen: een rustpunt maken van het eten, samen zijn en de focus op je boterham. Vaste tijden en geen tussendoortjes, dat laat kinderen eten, het sociale element is zeker ook belangrijk. Als kinderen met plezier aan tafel gaan zal dat hun spijsvertering ten goede komen. 2. De flesvoeding wordt door de ouders zelf meegegeven. 3. Sommige biologische producten zijn erg duur, zoals tapenade, dat kopen wij dan niet. Het zou soms wel wat gevarieerder mogen maar dat kan niet altijd door beperkte keuze of prijs. 4. Wij bieden tussen de middag een gestoomde warme maaltijd aan omdat wij denken dat dit gezonder is dan een broodmaaltijd. We maken hier een prak van.	100.0%	4